

Før solen kom

af Erling Kristensen

Hvis Adam før uddrivelsen var blevet spurgt, om Paradiset var et særlig kønt sted, så havde han vel i overensstemmelse med sandheden svaret, at det vidste han ikke - - Hvor skulle han vel heller vide det fra? Ingen var der til at sige ham det, og andre steder havde han ikke været.

Stakkels Adam! Hvad fornøjelse havde han haft af sit Paradis? Hvad fornøjelse havde jeg haft af mit, hvis jeg ikke vidste, at det er et Paradis. Mit er selvfølgelig knap så overdådig eksotisk som hans, men til gengæld er her friskt. Der kan stå en strid vind ved søen, og selv i vindstille bliver her aldrig lummert - - Gyvel og pors er mine paradistræer, lysbarkede birke er mine palmer - - Lappedykker-hannen er fersk i mælet, og den grådige mage er ingen paradisfugl, men det er mit sted, og alt her er som en ru harpikset bue, der stryger fryd og smerte af mit fisker- og fangersind - - Død og fødsel, smertende skønne dobbeltgreb - altets grødekildrende grundakkord. - -

I dette gråblege morgengry er jeg en stille fiskermand, der sidder og venter på makker, der er dypfisker om en hals, og som allerede i aftes havde de blanke agnfisk til "lit de parade" i en cigarkasse med grønt, køligt græs.

Under min båd står stimer af morgenstille småfisk. Blishønen, der gled så tyst ud af reden, da jeg kom, lister nu lydløst tilbage igen. En gang imellem ser jeg den hvide blis mellem flægene, så står den lille rugealvorlige fugl på reden. Den ser på æggene, pusler de simple gråsorte fjer, så sætter den sig fuld af moderlig lunhed og ro.

Den lille rugende fjerbylt ser blundende på mig og ordner instinktiv ved et flægblad på redens kant. Jeg ordner mine fiskegrejer og ser på den. Jeg har på fornemmelsen, at vi trækker vejret i samme trykke dæmringstakt. Vi sidder godt. Her er plads til os begge. - -

Mon Adam har fornummet lykken ved at sidde halvblundende i kanten af en grødeduftende sivbræmme? Det gør jeg - hønen henne i reden blunder helt. Dens moderlige rugero smitter. Hensunken i tung følelsesmæt væren aner jeg hejrens vingesuk, idet den sætter sig i søkanten og ruller den lange hals ud til hug. Dagen blunder endnu, også hejren står og falder hen. Et ålesmat mellem sivene får den til at røre på sig. Langsomt uden lyd triner den spejdende af sted gennem vandet. Det gule fangerøje stirrer uden bevægelse. Benene skifter den så langsomt, at end ikke en ring på vandet forråder dens sted.

Ålesmattet lyder ensomt mellem sivbræmmens slimede stængler. Godt til søs ligger lappedykkeren med hovedet trygt hvilende på sin ryg. - - Vi blunder alle lunt i hver sin ham. Alle med øjet på klem, og alle trygt varmet i hver sin strøm af lunt pumpende blod. - -

Ad stien bag elletræerne kommer Makker. Jeg ser det på blishønen, der glider ud og forsvinder mellem rørene. Hejren går i luften i et gråt brus af stride svingfjer - - Makker står i søkanten og vejrer mod den forstyrrelse, han har lavet. Morgencigaren hænger stiltfærdigt rygende mellem hans læber. Et stykke inde på lyngskrænten sidder en dugpotet hare og søger at fatte, hvorfor hejren så hovedkulds fløj sin vej - - Makker og den falder begge hen i stille nyden. De aner intet om hinandens tilstedeværelse. De er bare gået i stå og har vanskeligt ved at komme i gang igen.

Jeg hengiver mig i synet og fornemmelsen af vandets gråblege morgentyngte - - Hav, fjord og indsø, alt vand er om morgenen "tungt" som på ingen anden tid. Det er, som er det i nattens løb sunket sovende sammen til en konsistens, der er tykkere og tungere end "vågent" vand - - Tyngden gør dybderne uudgrundelige og fylder enhver klaring med en gråladet mystik. I timen mellem gry og dag gør sivskovenes urtidsbrunst mennesket svimmel. Hver slimet stængel er en navlestreng, der kildrende omklamret af blundende vand henter sin topgrøde fra bundmørkets gærende moderkage. Sivbræmmens duft er alvorligere end noget andet, der kan indåndes. Den er selve begyndelsen. Den er duften fra dengang, solen tændte sit morgenlys over vandene. Den rigtige fisker ved, at det er den lugt, der mere end noget andet tvinger ham ud på søen eller til åens tungt kørende høl. - -

Makker vågner og sender et par stiltfærdige røgtotter op omkring hatteskyggen. Jo, det er jo rigtigt, vi skulle prøve geddernes morgenappetit. Det er derfor han står der, og jeg sidder her, men det egentlige har overvældet os et øjeblik - - Makker har opdaget mig og er tydelig nok lidt halvflov ved at ane, at jeg har set ham glemme cigaren og falde hen i det underlige noget, der er ingenting og alt. Jeg ville gerne hjælpe ham ved at sige, at det klædte ham, men den slags siger man jo ikke til et mandfolk.

Men vi har haft vor stille stund og lader begge, som er vi meget optaget af at komme til at hale gedder ind. - - Heldigvis viser det sig, at vi ikke er af den slags "naturelskere", der kun har rekordfisk og dyre grejer i hovedet. - - Vi har endnu tid til at opleve.

Højt over os ligger stenaldermandens begravelse og drømmer dug-get under det blege gry. På gravhøjens top har en gyvel plantet sig til hans ære. Vi går derop for at møde gryet ansigt til ansigt. - -

Nordøstkimmingen ulmer over skyggemørke banker. Heder og marker blunder. Under os ligger søen som et roligt vågnende øje. Jeg står her en gang i hvert døgn, men trods gentagelsen er skuet så betagende, at gysets malstrømme suger i sindets dybder. Usynligt højt under himlen takker lærkerne "for lyset og livet med jublende tunger".

- - Men hvad er det for mærkelige skumdannelser derude på åletungeflakket? Kikkerten afslører, at der virkelig er skum på dette ene sted i den morgenrolige sø - - Der er mere end det. Brede fiskefinner vifter over vandet og pisker det i skum. Der er opslag på opslag. Det plasker og smatter, som vadede en flok kører ud over flakket. Åletungernes blade bevæger sig for muskelstærke fiskekroppes styrke og kast. Rinkler af ringe går vuggende til søs og trækkes ud i lange buer. Hvad er det for fisk? Vi gætter på legende brasen og er henrykte som børn ved at opleve dette søens ellevilde formeringsorgie.

Da vi når ud til stedet, er alt stille. Kun enkelte bevægelser mellem bladene og skummets sprøde syden fortæller om vandets vilde fest. Meget forsigtigt padler vi tilbage og får en finmasket trådruse anbragt som skærm foran på kågens stævn. Ideen er god, gennem maskernes slør kan vi se fiskene, men de kan ikke se os. I grå bryndenoprede stimer kommer de brede brasen tilbage fra dybet. Gællegluffende går de ind under åletungernes svømmende bladkroner, og så begynder den afbrudte leg med en voldsomhed, der i minutvis får os til at stirre med tilbageholdt vejr.

De store grå fisk vælter rundt mellem hinanden, over, under, puffer, gnutter. Hanner og hunner skurende mod hinanden og vandplanterne i dånende vellyst. Hanner og hunner gyder, så rogn og mælke står som røgfaner efter dem. Flakket er skummende af grøde og brunst.

Det er vor evig unge modernatur, der lader gevandtet falde og demon-strerer sin undfangelsesfryd for vore undrende øjne.

- - Ikke for at fange, men af drenget videbegærlighed rigger vi en medesnøre til og lader en fed muldorm kildre de legende skælbæster om trynerne - - men nej, der bliver ikke ædt ved det bryllup. End ikke de, der allerede har kvittet altet sin skyld, er sultne. Med ormen hængende foran mundens gråkantede hul står de dørske og lystmætte og tygger drev på det vand, morgenrøden skænker farve af sin stigende ild. Ormen kildrer dem i panderne og fedter dem om muletrompeten med sin lækre slim. Men i denne ellevilde forplantningens morgenstund eksisterer orm ikke for brasen - - Hvad vi vil med denne vor viden står os ikke klart, men for den, der med forstand og følelse læser i naturens bog, er ethvert nyt blad mere spændende end at lande årets rekordgedde med de bare hænder.

Én for én og i flokke går de lystmætte horder gællegumlende tilbage til dybets dunkelhed. Vi sidder på hug bag trådsløret og ser dem gå. Omkring os brister små bitte skumblærer med en sydende syngen, der gør solopgangens tyste stund endnu tystere.

Orgiet er forbi. Den, der godt udsovet kommer til skrænten, vil finde søen spejlende stille og morgenkysk. Kun Makker og jeg ved, hvorfor åletungerne ligger med hvide skumkniplinger om de grønbrune blade.